

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**



Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних наук

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «Політологія»
Спеціальність С2 Політологія
Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Затверджено на засіданні
кафедри політичних наук
Протокол № 02 від 26 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри  Монолатій І. С.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Теорія міжнародних відносин
Викладач (-і)	Геник Микола Антонович
Контактний телефон викладача	+380957898986
Е-mail викладача	mykola.genyk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний та заочний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/fe41988e92aff34d70ac
Консультації	Вівторок, 15.00-16.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є теорія, історія, методологія та особливості функціонування системи міжнародних відносин. Дисципліна “Теорія міжнародних відносин” є нормативним компонентом освітньої програми підготовки фахівців з політології за освітнім рівнем «бакалавр». Курс складається з двох змістовних модулів. Перший - присвячений вивченню принципів і закономірностей функціонування системи міжнародних відносин. Другий – реалізації зовнішньої політики держав, міжнародних організацій та діяльності України на міжнародній арені.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<u>Метою</u> викладання дисципліни є формування системних знань здобувачів у галузі міжнародних відносин. Здобувач повинен засвоїти весь матеріал з курсу при допомозі поданих викладачем методичних рекомендацій, підготовлених семінарських занять, самостійної роботи, індивідуальної роботи, колоквіумів. Засвоїти важливі проблеми з курсу, вміти застосовувати набуті знання у практичній діяльності. <u>Завдання:</u> ознайомити здобувачів з основами міжнародної системи. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен <i>знати</i>: – основні компоненти міжнародної політики; – концептуальні підходи і методи аналізу міжнародних процесів; <i>вміти</i>: – застосовувати на практиці набуті знання з курсу «Теорія міжнародних відносин»; – орієнтуватися в проблемах міжнародної політики, – вміти аналізувати міжнародні процеси в світі. <u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є опанування здобувачами понятійно-категоріальним апаратом «Теорії міжнародних відносин»; усвідомлення взаємопов’язаності процесів на міжнародній арені; з’ясування основ формування зовнішньої політики держави, вміння проаналізувати основні моделі міжнародних відносин, структуру, функції та типологію міжнародних систем; озброїти здобувачів основами системного аналізу міжнародних процесів; ознайомлення з науковим інструментарієм дослідження динаміки трансформації міжнародних систем.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
Інтегральна компетентність ІК-1. Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки. Загальні компетентності ЗК-1. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.	

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК-1. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

СК-4. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

СК-6. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні

Програмні результати навчання

РН-01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.

РН-08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

РН-11. Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

РН-13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	30 год
семінарські заняття / практичні / лабораторні	30 год
самостійна робота	120 год

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
5	052 Політологія	3	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Вступ до курсу “Теорія міжнародних відносин”	2	2	6
Тема 2. Порівняльний аналіз міжнародних політичних систем	2	2	6
Тема 3. Механізм формування і реалізації зовнішньої політики	2	2	6
Тема 4. Світовий устрій і міжнародні системи	2	2	6
Тема 5. Основи дипломатії	2	2	6
Тема 6. Міжнародна інтеграція	2	2	6
Тема 7. Процеси глобалізації	2	2	6
Тема 8. Основи геополітики	2	2	6
Тема 9. Міжнародні конфлікти	2		6
Тема 10. Проблеми миру і роззброєння	2	2	6
Тема 11. Міжнародна безпека	2		6
Тема 12. Міжнародні організації	2	2	6
Тема 13. Організація Об’єднаних Націй	2		8
Тема 14. Міжнародні неурядові організації		2	6
Тема 15. Міжнародне право	2		8
Тема 16. Міжнародна економіка		2	6
Тема 17. Основні етапи формування української зовнішньої політики		2	6
Тема 18. Зовнішня політика сучасної України		2	8

Тема 19. Прогнозування у міжнародній політиці	2	2	6
ЗАГ:	30	30	120

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

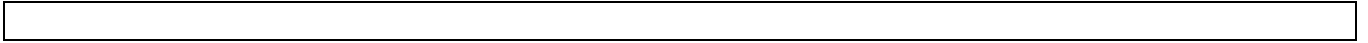
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Структура розподілу балів передбачає: 1) результат підсумкового (екзаменаційного) контролю – 50 балів; 2) результати роботи протягом семестру – 50 балів: • відповіді на семінарських заняттях – 10 балів; • написання контрольної письмової роботи – 20 балів; • виконання індивідуального завдання – створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми політологічного характеру– 10 балів (з них 5 балів – за проєкт, 5 балів – за представлення). • проходження тематичних тестів – 10 балів. Загальна кількість – 100 балів. <table><tr><th>Оцінка в балах</th><th>Оцінка в національній шкалі</th><th>Оцінка за шкалою ECTS</th><th>Оцінка за залік</th></tr><tr><td>90-100</td><td>відмінно</td><td>A</td><td rowspan="5">зараховано</td></tr><tr><td>80-89</td><td rowspan="2">добре</td><td>B</td></tr><tr><td>70-79</td><td>C</td></tr><tr><td>60-69</td><td rowspan="2">задовільно</td><td>D</td></tr><tr><td>50-59</td><td>E</td></tr><tr><td>26-49</td><td>незадовільно (з можливістю повторного складання)</td><td>FX</td><td rowspan="2">незараховано</td></tr><tr><td>1-25</td><td>незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)</td><td>F</td></tr></table>	Оцінка в балах	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік	90-100	відмінно	A	зараховано	80-89	добре	B	70-79	C	60-69	задовільно	D	50-59	E	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX	незараховано	1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F
Оцінка в балах	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік																							
90-100	відмінно	A	зараховано																							
80-89	добре	B																								
70-79		C																								
60-69	задовільно	D																								
50-59		E																								
26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX	незараховано																							
1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F																								
Вимоги до письмових робіт	Виконання письмової роботи передбачає: 1) повторення здобувачами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль 2) написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо здобувач не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються з даної дисципліни. 3) написання письмової роботи передбачає виконання здобувачами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: виявлення розуміння сутності понять і термінів; вміння структурувати основні принципи та методи дослідження; знання теоретичних засад, завдань, методів. Загальна кількість – 20 балів. Контрольна робота включає: • 2 теоретичні завдання (оцінюється по 10 балів кожне); Структура оцінювання відповідей на розгорнуті запитання: 1-4 б. – відповідь складається із 1–2 речень, містить узагальнюючу інформацію про історичний період або одиничні конкретні факти.																									

	5-7 б. – відповідь не структурована, вступ і висновок відсутні; здобувач демонструє знання окремих історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей або допускає значні помилки; не володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; узагальнення відсутні. 8-12 б. – відповідь структурована в рамках основної частини, не містить яскраво вираженого вступу чи висновку; здобувач розкриває історичний процес в рамках питання із значними пробілами та розривами; демонструє знання найбільш важливих історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей, допускає значні помилки; на задовільному рівні володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; у відповіді практично відсутні узагальнення або вони дуже фрагментарні. 13-16 б. – відповідь структурована, містить або вступ або висновок; здобувач розкриває історичний процес в рамках конкретного питання із певними пробілами та розривами; демонструє знання значної кількості історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей, проте допускає окремі помилки; володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; робить фрагментарні узагальнення, усвідомлює роль і значення конкретних подій. 18-20 б. – відповідь детально структурована, містить вступ, основну частину та висновок; здобувач повноцінно розкриває історичний процес в рамках конкретного питання; демонструє знання значної кількості конкретних історичних фактів, дат, подій, процесів, постатей; на високому рівні володіє історичною хронологією, історичною географією, термінами і поняттями; водночас робить узагальнення та висновки з питання, розуміє ширший контекст конкретних подій, усвідомлює їх роль і значення, демонструє володіння науковою літературою з теми. Контрольна робота на стаціонарі виконується на передостанньому семінарському занятті. Здобувачі заочної форми повинні здати її в електронному вигляді у термін до 1 грудня.
Семінарські заняття	Відвідування та активна участь здобувачів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. На семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо. Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки. Робота на семінарських заняттях оцінюється в діапазоні до 100 балів. Виступи на семінарських заняттях оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали (5 балів) за такими критеріями: – «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал,

	глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; – «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; – «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; – «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо. Вимоги до презентації по індивідуальній (самостійній) роботі; візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту, наявність самостійно підготовлених схем і таблиць; всі елементи презентації мають бути підготовлені здобувачом самостійно, із дотриманням вимог академічної доброчесності
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач допускається до підсумкового контролю за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни. Належне виконання: 1) змісту питань планів семінарських занять. Для цього необхідно готувати конспекти семінарських занять. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій для відповідей на семінарські питання. 2) індивідуальної роботи. 3) підсумкової контрольної роботи. Здобувач (-ка) допускається до підсумкового контролю в грудні за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 26 і більше балів.
Підсумковий контроль	Підсумковий контроль рівня знань та успішності здобувачів передбачає виставлення підсумкової залікової оцінки. При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на практичних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання тем, виконання індивідуальних завдань, контрольних (тестових) робіт. Підсумкова оцінка виставляється здобувачу в кінці семестру за результатами роботи на практичних заняттях, обговорення дискусійних питань, виконаних індивідуальних проектів та контрольних (тестових)

	завдань. Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку, але враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість отриманих оцінок.
7. Політика навчальної дисципліни	
<u>Політика курсу</u> полягає у послідовності набуття знань, умінь і навичок у ході лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. Курс передбачає роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та доповіді мають бути авторськими оригінальними. <u>Академічна доброчесність:</u> Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних 4 пристроїв). Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/. Відвідування занять Відвідування лекцій та семінарських занять для здобувачів є обов'язковим. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності здобувача (-ки) на лекції чи семінарського заняття, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – вівторок, 15.00 год. – 16.00 год. <u>Неформальна освіта:</u> Можливе зарахування результатів неформальної освіти у відповідності з Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти: Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) https://efund.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchanniazdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imenivasylia-stefanyka.pdf Для цього здобувач може пройти відповідні курси на дистанційних платформах https://prometheus.org.ua, https://www.coursera.org і т.д.	
8. Рекомендована література	
Требін М.П. Теорія міжнародних відносин. К.: Право, 2022. 472 с. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин. Львів: Новий світ-2000, 2025. 360 с. Шергін С.О. Політологія міжнародних відносин. К.: Центр учбової літератури, 2020. 256 с. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин. Львів: Світ, 1995. 144 с. Капітоненко М.М. Теорія міжнародних відносин. Чернівці: Книги-XXI, 2019. 272 с. Кучик О.С., Суховолець І.Р., Стельмах А.Б. та ін. Міжнародні організації. Навчальний посібник / За ред. О.С.Кучика. К.: Знання, 2005. 497 с. Мадіссон В.В., Шахов В.А. Політологія міжнародних відносин. Навчальний посібник. К.: Либідь, 1997. 176 с. Мальський М., Мацях М. Теорія зовнішньої політики. Львів, 2004. Мальський М., Мацях М. Теорія міжнародних відносин. Підручник. 2-е вид., перероблене і доп. К.: Кобза, 2003.- 528 с. Мальський М.З., Мацях М.М. Теорія міжнародних відносин. Підручник. К.: Знання, 2007.	

- Міжнародні відносини та зовнішня політика. 1945–70-ті роки: Підручник. В.А.Манджола, М.М.Білоусов, Л.Ф.Гайдуков та ін. К.: Либідь, 1999. 558 с.
- Міжнародні відносини та зовнішня політика. 1980–2000 роки: Підручник. Л.Ф.Гайдуков, В.Г.Кремень, Л.В.Губерський. К.: Либідь, 2001. 624 с.
- Основи політичної науки. Ч. 4: Міжнародна політика. Курс лекцій за ред. Б.Кухти. Львів: Кальварія, 1999. 436 с.
- Paleczny T. Socjologia stosunków międzynarodowych. Zarys problematyki / Acta Academiae Modrevianaе. Zeszyty naukowe. Nr. 1/2001. Kraków: Krakowska Szkoła Wyższa im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, 2001. 314 s.
- Stosunki międzynarodowe / Praca zbiorowa pod red. Włodzimierza Malendowskiego i Czesława Mojsiewiczа. Wrocław: Atla2, 2000. 648 s.
- Stosunki międzynarodowe. Geneza, struktura, dynamika. Pod redakcją naukową Edwarda Haliżaka i Romana Kuźniara. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2000. 587 s.
- Скороход Ю. Проблема спойлерів у міжнародних переговорах. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини. 2024. Том 59, № 2. С. 5-10.
- Вівчар І., Крет Р., Кундеус О. Миротворчі та безпекові механізми регулювання сучасних міжнародних відносин. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Питання політології». 2024. Том 45. С. 46-53.
- Волянук О. Загрози демократії в Європі: угорський прецедент. Політичні дослідження, 2022, № 2 (4), с. 140-159.
- Геник М. Проблема трансформації Центрально-Східної Європи у теорії міжнародних відносин Збігнева К. Бжезінського. Наукові записки НаУКМА.- Т.69. Політичні науки.- Київ, 2007.- С. 48-52.
- Герасимчук Т. Вплив позасистемних кризових чинників на структурні зміни в міжнародній системі: синергетичний підхід. Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2024. Вип. 55. С. 269–284.
- Геник М. Методологічні проблеми міждисциплінарних досліджень миру. Політичні дослідження, 2021, № 1, с. 8-21.
- Дмитренко М. Цивілізаційні виклики сучасності в контексті концепцій перевлаштування світу. Політичні дослідження, 2021, № 2, с. 150-169.
- Кирчів А. Інструменталізація міжнародно-політичної парадигми З. Бжезінського у формуванні регіональних пріоритетів зовнішньої політики України. Історико-політичні проблеми сучасного світу. 2024. № 50. С. 87-106.
- Кондратенко О. Криза східного вектора зовнішньої політики України. Політичні дослідження, 2022, № 1 (3), с. 138-163.
- Константиюк Сучасні теоретико-концептуальні підходи до дослідження «м'якої сили». Історико-політичні проблеми сучасного світу. 2024. № 49. С. 98-111.
- Кравчук Н. Я., Луцишин О. О., Андрощук Д. В. Публічна дипломатія як стратегічний імператив зміцнення конкурентоспроможності держави в умовах трансформації світового порядку. Еmpігіо. 2025. Том 2, № 1. С. 78-91.
- Майборода О. Політичний порядок у кризовому дискурсі (на прикладі транзитних суспільств) . Політичні дослідження, 2022, № 2 (4), с. 7-25.
- Пашков В. Ядерне роззброєння як каталізатор українсько-американських відносин. Політичні дослідження, 2022, № 2 (4), с. 119-139.
- Садовий Ю. Вплив європейської і євроатлантичної інтеграції на трансформацію і розвиток держав Центральної та Східної Європи. Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2024. Вип. 56. С. 300-311.
- Тістик Р. Сучасні підходи у вивченні дипломатії. Історико-політичні проблеми сучасного світу. 2024. № 49. С. 153-164.
- Ткач О. Згортання демократії як небезпека повернення до авторитаризму. Політичні дослідження, 2021, № 2, с. 170-185.
- Цирфа Ю., Дорошко М. Геополітичне позиціонування України та Польщі в Балтійсько-Чорноморському регіоні в контексті їх зовнішньополітичної ідентифікації. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини. 2024. Том 59, № 2. С. 11-16.



A handwritten signature in blue ink on a light gray background. The signature is stylized, starting with a large 'С' and ending with a long, sweeping flourish.

Микола Генік,
доцент кафедри
політичних наук